

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

(א) חולין קד. (מעילה כ:)
(ב) מעילה כ. כבודות לא:
קדושין מב: מתיבה י:
(ג) מעילה כ:.

הגהות הב"ח

(א) במשנה שמה אומר
הוא לו לא:

גליון הש"ס

בהר"ן ר"ה אמר אבי
מורה ובי דלועין לא
בשתימעי. ע' חולין דף קד
ע"ה מדר"ה ה"ה ע"פ:

פירוש הרא"ש

הנודר מן הירק. והוא
אומר לא מנאמי אלא
לדועין. ואם שאלו
הוא למה לא לקחו: אמר
להם בן הדיבר. ומשם
מיוצא דהוה שאלו
אומר לא מנאמי אלא
קיימתי אלא הוא אומר
לא מנאמי ירק אבל על
הדלועין הוא כריך ליתן
אלמא מין ירק הוא:
ואסור בפול המצרי לה.
ולכולי עמלמא מין ירק
הוא: גמ' והא מן ירק
נדר. וקסמי ירק בשל
כי אדם הוא ירק קדשה
חי: באומר ירק קדשה
עלי: ודילמא ירק הנאכל
בקרדשה. ע"י כשעש קדשה
דמתנא האשאה שמייה
כושטת ירק בקדשה וכלשון
בני אדם יותר נקרא ירק
מירק המתבשל בקדשה:
ומשני שאמר בפירוש ירק
המתבשל בקדשה: מורה
ר"ע לענין מלקות שאינו
לוקח. ולתומרה אסר ליה
כיון שהשליח נתקן עליו
מ"מ כיון שאינו לוקחו כלל
המלכה לא כירי לו שהוא
השליח. תנן התם: מעילה:
השליח שעשה שליחותו
דבעל התורה טולה אין
שליח לדבר עבירה יליפין
לה במעילה חטא חטא
מתרומה דמתחייב ע"י
שליח: מאן תנא. דסבר
כדשמי לו דהו עשייה
השליח מתבשל השליחות:
ונתן להם בבר ב"ה השליח
מעל. והאומר לשלוחו קנה
לי בשר ולא מנאמי אלא כבד
נתקן אם יקטנו:

הנודר מן הירק וכו' ורבי עקיבא אומר. דקסבר דלועין ככלל
ירק: אלא דלועין. מכלל דלאו מיניה הוא: לא מנאמי
אלא קיימתי. בתמייה. כלומר להכי לא קאמר ליה אלא דלועין
מכלל דלועין מיניה הוא ולא מין
מין ירק: ומוסר ביבש. שהו מין
דגון: גמ' אמאי אומר ר"ע הוא מן
ירק נדר. ודלועין לא איקרי ירק:
ירקי קדשה עליו. ודלועין ככלל
ירקי קדשה הן שהרי מתבשלין
בקדשה: ודילמא. האי דקאמר ירקי
קדשה עליו ירק הנאכל בקדשה עליו
קאמר כגון שומים וצללים שהן נאכלים
בקדשה שנתמין אותן בקדשה כדי
ליתן טעם בתבשיל: באומר ירק
המתבשל בקדשה. דלועין נמי הן
מתבשלין בקדשה ונתמין אותן בשביל
תבשיל אבל שומין אין ונתמין אותן
אלא בשביל טעם ולהכי ר"ע אסר:
דכריך שווא לאימלוכי עליה. כגון
דלועין כי אמר לשלוחו קח לי ירק
אינו מציא לו דלועין אלא אומר לו
לא מנאמי אלא דלועין ויממליך
עליה וקאמר ליה דרוזא חמה שאביא
לך דלועין וכהאי גוונא לאו מיניה
לפיכך כי נדר בירק מותר דלועין:
ורבי עקיבא סבר כו'. מדקאמר ליה
לא מנאמי אלא דלועין ולא אמר לא
מנאמי אלא קיימתי אלמא דלועין
מין ירק הוא: מודה רבי עקיבא.
אע"ג דאסר דלועין אין אכל
דלועין אינו לוקה דקסבר ליכא
מלקות דלא יחל דברו הואיל וכריך
לאימלוכי ביה עליה: מפנישין.
דמעילה דשליח מעל דלא כר"ע דקתני

סיפא לא עשה שליחותו שליח מעל: אמר לשלוחו כי בשר לאורחים
ונתן להם כבד שליח מעל. דלא עשה שליחותו דאין כבד ככלל בשר:
ואי ר"ע. הוה אומר כבד בשר הוה דמילתא דמימליך עליה שליח
מיניה הוא הוה ר"ע. אע"ג דלא אימליך השתא אורחיה הוא לאימלוכי כדי
אמר לו מן בשר לאורחין ולא היה לו בשר אלא כבד דרכו לומר אין לי
אלא כבד וכמתן דמימליך דמי: למעול צעל הבית. דהא עשה שליחותו:

מריך

קדשה לרביי אחא ירק הנאכל חי ובקדשה כגון שומים וחזרת אבל דלועין שאין נאכלין חיים כלל לא ופרקינן [ירק] המתבשל בקדשה עליו דכיון
דאמר המתבשל משמע הגן דעבו בשול טובא ואין דרכן לאכלן חיים כדלועין. ומנאמי עכשיו לפי דרך זה נודר מן הירק אסור בירק
הנאכל כמות שהוא חי בלבד ומותר בכל מה שמתבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירק קדשה עליו אסור אף בצאותן שנאכלין חיים ומבשלין
אבל לא בצאותן שאין נאכלין אלא מבשלין אמר ירק המתבשל בקדשה אסור אף בצאותן שאין נאכלין בלבד צבול: אמר אביי מודה ר"ע
לענין מלקות שאינו נאכל. דכיון [דלועין] לא משתמעי צהדיא אלא מרביי'א דלישניה אע"ג דממליך שליחא עליה לא מתכרי בודהי אלא
מספיקא הילכך לא לקי: טנן הסם. מתיב' היא במסכת מעילה (ד' ב:). השליח שעשה שליחותו צעל הבית מעל. דאע"ג דקיי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאני מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה כדאיחא צפ"צ דקדושין (דף מ"ג): לא עשה שליחותו שליח מעל. דאדעתא דנפשיה
קעביד: מאן סנה אמר רב ספדא מפנישין. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן תנא האי דמפרש ואזיל דאמר לו מן בשר לאורחים ונתן
להם כבד מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן מן בשר לאורחים וכו' סיפא דההיא דהשליח שעשה שליחותו היא ומסיפא
קאמר דאחיא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דכרי הכל הוא אבל סיפא דהויה פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמימליך שליח מיניה הוא והא עביד דמימליך מצטר לנכד הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול צעל הבית דנהי דאמרין
לעיל דמורה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה אלא פרישנא דדוקא צמדיי דלא משתמע אלא מרביי'א כדלועין אלא כבד
מכלל בשר [ומתמין] בלא רביי'א הילכך כי אמר ליה אכל מעל הבית תן להם בשר ונתן להם כבד למעול צעל הבית ולא למעול שליח:

הנודר מן הירק מותר בדלועין ורבי עקיבא
"אוסר אמרו לו לרבי עקיבא והלא
אומר אדם לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא
מצאתי אלא דלועין אמר להם בן הדבר או
שמה אומר הוא (ב) לא מצאתי אלא קיימתי
אלא שהדלועין בכלל ירק וקיימתי אינו בכלל
ירק ו'אסור בפול המצרי לח ומותר ביבש:
גמ' הנודר מן הירק כו': והא מן ירק נדר אמר
עולא באומר ירקי קדשה עלי ודילמא ירק
הנאכל בקדשה קאמר ו'באומר ירק המתבשל
בקדשה עלי במאי קא מופלגי רבנן סברי כל
מילתא דצריך שליחא לאמלוכי עליה לאו
מיניה הוא ורבי עקיבא סבר יכל מילתא
דמימליך שליחא עליה מיניה הוא אמר אביי
מודה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה
על התם ה'השליח שעשה שליחותו בעל
הבית מעל לא עשה שליחותו שליח מעל
מאן תנא אמר רב ספדא מתניתין דלא
כרבי עקיבא (א) דתנן כיצד י'אמר לו תן בשר
לאורחים ונתן להם כבד תן כבד ונתן להם
בשר השליח מעל ואי רבי עקיבא הא א"ר
עקיבא כל מילתא דמימליך עליה שליח מיניה
הוא למעול בעל הבית ולא למעול שליח
אמר אביי אפילו תיבא רבי עקיבא
כו

הנודר מן הירק מותר בדלועין ורבי עקיבא
"אוסר אמרו לו לרבי עקיבא והלא
אומר אדם לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא
מצאתי אלא דלועין אמר להם בן הדבר או
שמה אומר הוא (ב) לא מצאתי אלא קיימתי
אלא שהדלועין בכלל ירק וקיימתי אינו בכלל
ירק ו'אסור בפול המצרי לח ומותר ביבש:
גמ' הנודר מן הירק כו': והא מן ירק נדר אמר
עולא באומר ירקי קדשה עלי ודילמא ירק
הנאכל בקדשה קאמר ו'באומר ירק המתבשל
בקדשה עלי במאי קא מופלגי רבנן סברי כל
מילתא דצריך שליחא לאמלוכי עליה לאו
מיניה הוא ורבי עקיבא סבר יכל מילתא
דמימליך שליחא עליה מיניה הוא אמר אביי
מודה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה
על התם ה'השליח שעשה שליחותו בעל
הבית מעל לא עשה שליחותו שליח מעל
מאן תנא אמר רב ספדא מתניתין דלא
כרבי עקיבא (א) דתנן כיצד י'אמר לו תן בשר
לאורחים ונתן להם כבד תן כבד ונתן להם
בשר השליח מעל ואי רבי עקיבא הא א"ר
עקיבא כל מילתא דמימליך עליה שליח מיניה
הוא למעול בעל הבית ולא למעול שליח
אמר אביי אפילו תיבא רבי עקיבא
כו

אסור בפרי האדמה אמר ירק קדשה עלי אסור בפירות האדמה
הבאים להכשיר המאכל כשומים וצללים ומותר דלועין אמר ירק
המתבשל בקדשה עלי אסור בכל פירות האדמה דמימליך שליחא
עלייה כי אמר ליה משלח ירק. ואיית דמפרשי והא מן ירק נדר
דקסמי ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר עולא באומר ירקי קדשה עלי
דכיון דאמר הכי אפילו ירק המתבשל בכלל ודילמא ירק הנאכל
בקדשה קאמר דכיון דקסמי ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר ירקי
קדשה עליו דלועין כולל לא ופרקינן [ירק] המתבשל בקדשה עליו דכיון
דאמר המתבשל משמע הגן דעבו בשול טובא ואין דרכן לאכלן חיים כדלועין. ומנאמי עכשיו לפי דרך זה נודר מן הירק אסור בירק
הנאכל כמות שהוא חי בלבד ומותר בכל מה שמתבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירק קדשה עליו אסור אף בצאותן שנאכלין חיים ומבשלין
אבל לא בצאותן שאין נאכלין אלא מבשלין אמר ירק המתבשל בקדשה אסור אף בצאותן שאין נאכלין בלבד צבול: אמר אביי מודה ר"ע
לענין מלקות שאינו נאכל. דכיון [דלועין] לא משתמעי צהדיא אלא מרביי'א דלישניה אע"ג דממליך שליחא עליה לא מתכרי בודהי אלא
מספיקא הילכך לא לקי: טנן הסם. מתיב' היא במסכת מעילה (ד' ב:). השליח שעשה שליחותו צעל הבית מעל. דאע"ג דקיי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאני מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה כדאיחא צפ"צ דקדושין (דף מ"ג): לא עשה שליחותו שליח מעל. דאדעתא דנפשיה
קעביד: מאן סנה אמר רב ספדא מפנישין. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן תנא האי דמפרש ואזיל דאמר לו מן בשר לאורחים ונתן
להם כבד מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן מן בשר לאורחים וכו' סיפא דההיא דהשליח שעשה שליחותו היא ומסיפא
קאמר דאחיא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דכרי הכל הוא אבל סיפא דהויה פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמימליך שליח מיניה הוא והא עביד דמימליך מצטר לנכד הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול צעל הבית דנהי דאמרין
לעיל דמורה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה אלא פרישנא דדוקא צמדיי דלא משתמע אלא מרביי'א כדלועין אלא כבד
מכלל בשר [ומתמין] בלא רביי'א הילכך כי אמר ליה אכל מעל הבית תן להם בשר ונתן להם כבד למעול צעל הבית ולא למעול שליח:

מי

תוספות

כבד אלא אומר לא מנאמי בשר כלל: מיניה הוא. ועשה שליחותו ולמעול צעל"ו וקשה לרבי עקיבא מודה דאין לוקה
דמספקא ליה אי מידי דמימליך עליה מיניה הוא וינארה דלא קשה כלל דדוקא דלועין ללאו ירק הוא אלא פריי מספקא
ליה אבל במדי אחרינא שיעול ליה דמימליך עליה מיניה הוא וי"מ דהיינו הא דמשני מי לא מודה ר"ע דכריך לאימלוכי
ביה ומן היין הוא דלועי מניו והאמר אר"ע [דמוסי הוא] אבל לא למעול דהאמר לעיל שאינו לוקה ולי"ג שליח
אמאי מעל כיון דמספקא ליה אם מניו [הוה או] אינו מניו א"כ עשה שליחותו ולי"ג דודאי השפירוס כיון הוא מן לא
מותר ר"ע דכריך דמימליך ביה בדפסא אין השליח לוקח אם אין שאלו למשאל אם יתפרו הילכך במשעיל כיון דשליח לא
נתקן לא הוה עשה שליחותו ולכן מעל השליח כי ינו או מניו לגמרי וקושא דלמעול צעל"ו מתוך צעל"ה מנו שפירשמי
והרי"ם היה אומר דלמעול צעל הבית הוא דוקא אלא כלומר לא ימעול שליח ומדפרישית דשמא עשה שליחותו ומשני לא
מורה דכריך לאימלוכי כדפרישית:

א א ב ג מ"י פ"ט מהל'
מדרס ה"י [ע"י כ"ט]
טו"ש ע"י י"ד ס"י ר"ח טע"י
ד ה'
ב ד מ"י ט"ס הל"ו טו"ש ע"י
ט"ס טע"י ד'
ג ה ו מ"י פ"ז מהל'
מעילה ה"ל"ה סמ"ג ע"פ
ר"י

מוסף רש"י

הנודר מן הירק מותר
בדלועין ורבי עקיבא
אוסר. דקסבר מין אחד
הוא (מעילה ב:). לא מצאתי
אלא דלועין. ואינו לוקח
מיו כד שמאמאן, אלמא לא
קדו ליה אישבי ירק. דהא
האי ירק קסמי קאמר ליה,
ואי בכלל ירק הוא לא
היה כריך ליתן (חולין
ד:). אלמא כיון דמימליך
מינה אחרינא הוא להכי
מותר דלועין (מעילה ב:).
ומשם אי
מיוצא דהוה שאלו
אומר לא מנאמי אלא
קיימתי לא היה מציבו לא
מנאמי אלא קיימתי, אלא
לא מנאמי ירק ודלועין
היה אומר לא מנאמי ירק
אמר אלא דלועין, ולמה
למה אומר כן אלא שש כן
לימוד שהדלועים נקראים
ירק ואין הקיימתי בכלל ירק
לומר משם אי
נדר דאע"ג דמימליך חטא
מילתא היא, כלום הוא חסור
ואומר ליה לא מנאמי אלא
קיימתי, אלא כן דלמר
לא מנאמי אלא דלועין
ואינו אומר לא מנאמי אלא
קיימתי, אלמא דלועין בכלל
ירק הן ואע"ג דמימליך
עלייהו שליחא, סביבא
ליה לר"ע דהוא מילתא
ניטו (מעילה ב:). השליח
שעשה שליחותו בעל
הבית מעל. בעל הבית
שחי בדיו עמות הקדש
ונתחלפו בעתו ונתן
בשוגג שליחא ואמר לו קח
מי מן חלוק או עליה, אם
עשה שליחותו צעל הבית
מעל (תניגה י:). ומציא
קרינן מעילה (קדושין ב:).
לא עשה שליחותו. אלא
היינו (מעילה ב:). שהיו
אללו עמות הקדש ועטע
כספור שהן של חולין ומסרו
לשליח ליקח בהן חלוק
וקנה בהן עליה, שליח
מעל. ולא השולחו, שדברי
זה אינו שלוחו (קדושין
ב:). תן בשר. של הקדש
(מעילה ב:).